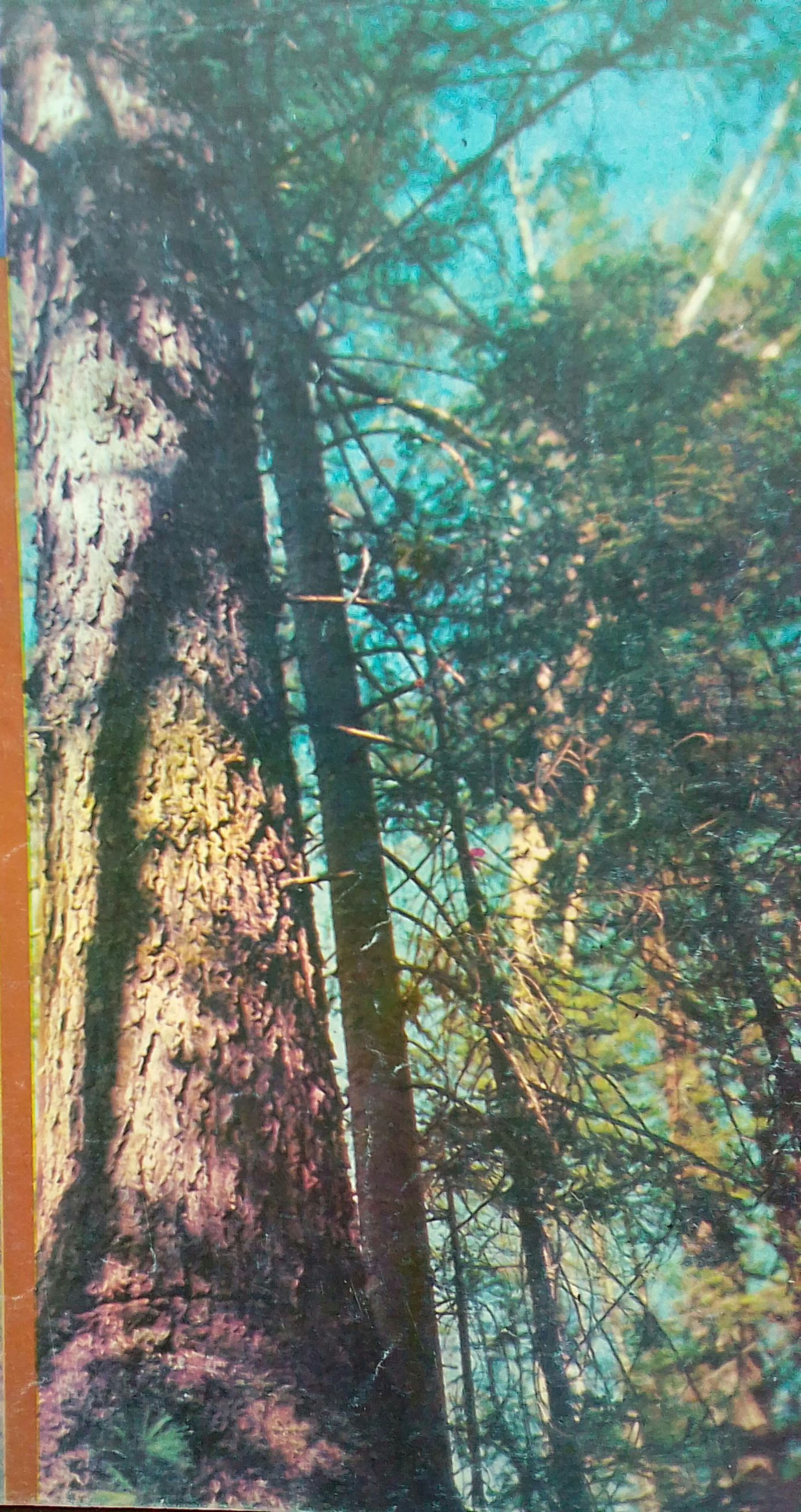
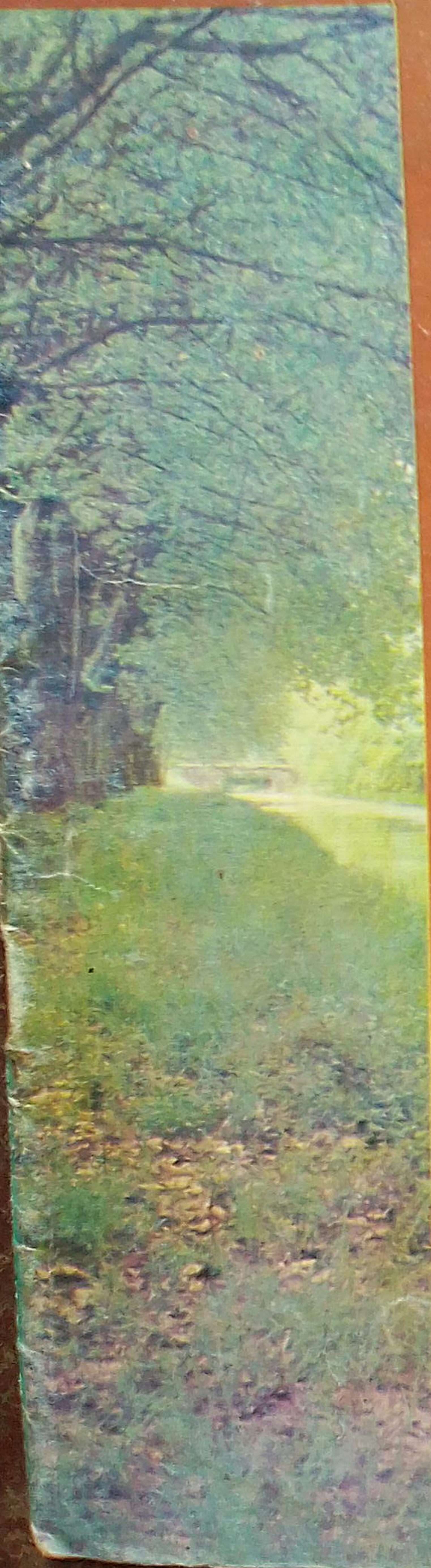

Գրիտ

85 ԳՐԻՏ ՓԵՐԸ 4 1977

ሥነ ጽሑፍን

በሕይወት መተርጎም

እርሻልሮ ቤት «ያስጽኝ ነገሮች»
በሚል ርዕስ ከደረሰው መሥረርት
እንደተረጉመው ።

እንደ ተምሳሌት ልንገራችሁ ! እንደ
ሰውዬ ስለ እናጸኝት የሚያስተምር እንደ
ትልቅ ፡ የተብራራና የተሟላ መመሪያ
ገዝቶ ዘወትር በየቀኑ በብዙ ትጋት እዘው
ትሮ አጠናው ። በቤቱ ቁም ሳጥኖች እል
ነበሩም ፡ የምግብ ጠረጴዛውም ቢሆን የተ
ገጣጠመ የብርቱካን ሳጥን ነበር ። ይባስ
ብሎ ወንበሮቹ የተቀመጠባቸውን ሰው
ህልውና እደጋ ላይ ሊጥሉ የማይችሉ የሉ
ባቸውም ። ታዲያ መመሪያውን እየተከ
ተለ ለምን መሥራት እንዳልጀመረና በዚ
ህም የራሱን ፡ የሚስቱንና የልጆቹን ኑሮ
ለማሻሻል እንዳልቻለ ሲጠየቅ ተማሪ
በመሆኑ እንደሆነ እየመለሰ የአናጸኝቱን
መመሪያ የበለጠ ጠልቆ ማጥናቱን ገፋ
በት ። ብዙ ጊዜ ቢያዩ ምንም ውጤት ያላ
ዩበት ወዳጆቹም ይንቁትና ታታሪ ተማሪ
ቢሆንም ተስፋ ቢስ ጅል እንደሆነ ይደመ
ድማሉ ።

በዚህ ተምሳሌት ፡ ጥናት ብቻ በራሱ
ረብ እንደሌለው ነው ለማመልከት የፈለ
ኩት ። ጥናት ከግብ ለመድረስ የሚረዳ
እንጂ በራሱ ግብ አይደለም ። አብዛኞቹ
አንባብያን ቸል እንደሚሉት ከልምድ ባላ
ውቅ ኖሮ እንደዚህ ያለ የድፍረት አስተ
ያየት ልስጥ ባልደፈርኩም ነበር። በአናጸኝ
ነት ላይ እያተኮረ ምንም የማይገለገልበት
ሰው ሞኝ ነው ። ዳሩ ግን ማንኛውም መጽ
ሐፍ የአናጸኝነት መመሪያ ሲሆን በማንኛ
ውም መጽሐፍ ላይ ጊዜውን የሚያጠፋና
ለምንም ሌላ ጠቀሜታ የማያውለው ሰው
መዘከር አሳፋሪ ሊሆን ይገባል ። የተወሰነ
ውጤት ከሌለው ማንበብ ሌላ ምን ፋይዳ
ሊኖረው ይችላል ? እንደዚያስ ከሆነ ኮሮ
ምባላ መጫወቱ ይመከራል ። ዕውነተኛ

ፖለቲካን የበለጠ ለመረዳትና የፓርቲን
የፕሮፓጋንዳ አቅጣጫ ለማየት ካልጠቀመ
ታሪክ ማንበቡ ምን ላይ ነው ? ስለሞራል
ማን በብ ምን ዋጋ አለው — የራስን ሞራል
ለማሻሻል ካልሆነ ? ከተብራራችን ሥነሥር
ዓት በኋላ ሰዎች ስለኛ የሚሉትን ካልለ
ወጠው ስለሰዎች ሕይወት ታሪክ ማንበቡ
ምን ያደርግልናል ? ውበትንና ፍቅርን
በፊት ከምናየው የበለጠ ካላሳየን በፊት
ከምናውቀው የበለጠ ካላሳወቀን ፡ የነበረ
ንን የአዘኔታ አድማስ የበለጠ ካላሰፋልን
ግጥም ወይም ፈጠራን ማንበቡ ምን ይጠ
ቅመናል ?

ደፍረን «ለደስታ ፡ ለመዝናናት ፡ ...
ብቻ ስል አነባለሁ» ብለን ብንመልስ ው
ስኪ የሚጠጣው ሰው አፋን ሞልቶ «ውስ
ኪን የምጠጣው ለመደሰት ነው» ሊል
ይችላል ። ራሳችንን በአንባቢነታችን እን
ዳናመጻድቅ ፡ በዚህም መወደስን እንዳን
ጠብቅ በአክብሮት እጠይቃለሁ ።

«ሥነጽሑፍን በሕይወት ለመተርጎም
እምክራለሁ» ብለን ለመመለስ ከፈለግን
ከመደርደሪያችን እንደተገኘ አንዱን መጽ
ሐፍ አውርደን ያ የተወሰነ መጽሐፍ በዕ
ውነተኛ ኑሮአችን ላይ ምን ለውጥ እንዳ
መጣ ራሳችንን እንመርምር ። «መጽሐ
ፉን ካነበብኩ በኋላ የበለጠ ብልጥ ሆኛ
ለሁ ፡ አጥሮቼ ማስተዋል ቻልኩ ፡ ጠልቆ
ማየት ቻልኩ ፡ ውበትን የበለጠ ማየት
ቻልኩ ፡ የበለጠ ቸር ሆንኩ ፡ የበለጠ እረካ
ጀመር ፡ የበለጠ ተደላች ሆንኩ ፡ ...» ለማ
ለት ከበቃን ያንን መጽሐፍ ማንበባችን
ፍሬቢስ አልሆነም ። ነገር ግን ይህን ማለት
ካልቻልን ፡ የአናጸኝነት መማሪያ እያጠና
በሦስት እግር ወንበር ላይ ከመቀመጥና
በብርቱካን ሣጥን ላይ ምግቡን ከመመገብ
ካልወጣው ሰው አልተሻልንም ።

ይህን ማለት ካልቻልን ደግሞ እንዲህ

እንበል ፡— «ይኸን ሁሉ ዐውቀዋለሁ ።
ነገር ግን ሥነጽሑፍን በሕይወት መተር
ጎም ቀላል አይደለም» የደራስያንን ቁ
ንጮ ድርሰቶች በማንበብ ያላለፍኩትን
ጊዜ ሳስበው ኩምትር ብዬ እቆማለሁ ።

ምክንያቱ ቀላል ነው ። ዳተኝነት ፡ አእ
ምሮአዊ ባዶነት ናቸው ። ምክንያቶቹ። ካንድ
ታላቅ ደራሲ ጋር እንዲገናኙ ቢጋበዙ አጋ
ጣሚውን በማግኘትዎ ልብዎ ወከክ ይላ
ል ። ለራስዎም እንዲህ ይላሉ ፡— «ጀሮ
ዬን አቁሜ ማዳመጥ ፡ አእምሮዬንም ወ
ለል አድርጌ ማንቃት ፡ ምንም ነገር እን
ዳያመልጠኝ መሆን አለብኝ» ልብዎ ወ
ከክ በማለቱም ራስዎን ቆንጠጥ ያደር
ጋሉ ። ነገር ግን እርስዎ — ማለቱም «እኛ»
አንድ ታላቅ መጽሐፍ ለማንበብ ስንቀ
መጥ ልክ ዳቦ ለመግመጥ የምንቀመጥ
ይመስላል ። በውስጣችን ምንም የበታች
ነት አይሰማንም ? ለመወሰን ወኔው የለ
ንም ! «የምሁር አንጐላችንን» አንቀስቅስ
ውም ! በተረጋጋ መንፈስ መጽሐፉን ፡—
«እስቲ ወዲህ ና ፡ እንመልከትህ !» የም
ንለው ይመስል እንገልጠዋለን እንጂ ።

ስናነብ ምን ይነካናል ? — ግዴላሽነት፣
አሞተቢስነት ፡ ዳተኝነት ። ለመጽሐፉ
ዕድል አንስጠውም ። መጽሐፉ እንዳደ
ረገ እንዲያደርገን አናደርገውም ። ያለ የ
ሌለ ኃይለመንፈስን ሳይጠቀሙ በደንብ
ማንበብ አይቻልም ። ከንባብ በኋላ ካልደ
ከመን ቀልባችን ጠፍቷል — ተለይቶናል።
አንድ ሰው ከሚበልጠው ሰው ጋር እየ
ተናነቀ እንዴት ትንፋሽ አያጥረውም ?

ነገር ግን በአእምሮአችን ሙሉ ኃይል
ብናነብና ሌላ ምንም ባናደርግ አሁንም
ግዙፍ ጋግርት እንጂ ቀልባችን በውስጣ
ችን የለም — ጠፍቷል ። ከኛ ከራሳችን
የላቀ አእምሮ ቶሎ ቶሎ የሚሰጠን ሐሳብ

ወደ ገጽ 32 ዞሯል

ከየካቲት ...

ከገጽ 19 የዞረ

ውን መዘቃዎች በመቅረጽ ድምጽ እየቀረጹ ለታሪካዊ መዘከርነት በድርጅቶቻቸው ውስጥ ያስቀመጡ ስንቶቹ ናቸው። ከአንጋፋ የቲያትር ቤቶችም ሆነ ከመር የመዘቃ ድርጅቶች ከሞላ ጉደል በኖታ ተጽፈው የተቀመጡ ዜማዎች እንደሚገኙ የየድርጅቱ ኃላፊዎች ይናገራሉ። ያም ቢሆን ታሪካዊ ማስረጃነቱ ለሀገርና ለጎብረተኛዎች ጥቅም ስጭነቱ በውል ታውቆ በወቅቱ ላለው የእርኩስነት (የመዘቃ) መሣሪያዎች አስላለፍ እንደየመሣሪያው ጠባይ ተቀነባብሮ በተሟላ ሁኔታ ላይ የሚገኝ አይደለም። ከ25 ዓመታት በላይ አገልግሎት ያላቸው የመዘቃ ድርጅቶች እንደየወቅቱ ተጨባጭ ሁኔታ እየዘጋጁና እየደረጁ ለታሪካዊ መዘከርነት እንዲቀመጥ ካላደረጉ የብዙ ዓመታት አገልግሎትና

የድካም ውጤት ከንቱ ሆኖ እንደሚቀር መታወቅ አለበት።

ወጣት የመዘቃ ባለሙያዎች የተዳሚውን ባለሙያ የመዘቃ ቅንብር አጨዋ ወት ለማወቅና ለመገምገም ይፈልጋሉ።

ጎብረተኛው ቀዳሚው ይገለገልበት የነበረው መዘቃ ይዘትና ቅርጽ ከአዲሱ ጋር የሚለይበትንና የሚመስልበትን በታሪክና በባህል አላይ እያነጻጸረ ምርምራዊ ክንዋኔዎችን ለማካሄድ ይፈልጋል። ታዲያ ቀዳሚው ትውልድ ሁኔታዎችን ካለመቻቸሉት ተተኪው ከየት ሊያመጣው ነው? እንደ የመዘቃ ድርጅት (ለምሳሌ የአንድነት ቲያትር ክፍል) በ... (ዘመን) ተቋቁሞ እስከ... (ዘመን) መዘቃዊ አገልግሎት ስጥቷል ወይም ሲሰጥ ነበር? እየተባለ ብቻ ሊነገር አይገባውም። ምን ዓይነት አገልግሎት ይሰጥ ነበር? ምን ዓይነት መዘቃ ነበር? ተብሎ ለሚቀርበው ጥያቄ አመርቂ መልስ መገኘት አለበት።

እንደሥነቃል ሁሉ በየዘመናቱ የተደረሰ

ረሱት ዜማዎች (መዘቃዎች) በመቅረጽ ድምጽ እየተቀረጹ ቤተ መዘቃ (ቤተመጻሕፍት እንዲሉ) ተከፍተላቸው በወግ እንዲቀመጡ በደረግ ለባህላዊና ለታሪካዊ ምርምር ጥቅም እንደሚሰጥ ሁኔታው አጠያያቂ ሊሆን ከቶ አይችልም። በኖታዎች ተጽፈው ከሞላ ጉደል ሳይሆን በየፈርጃቸው ተሟልተው እንዲቀመጡ በደረግ ለወጣት የመዘቃ ደራስያን የምርምርና የእውቀት አድማስ ማሰሪያ ይበጃል። ይህ የመዘቃ ዜማና ድርሰት ዝርፊያን በተጨማሪ ማሰሪያ ለመቆጣጠርም ይረዳል። እንደጎብረተኛው ባህላዊ አኗኗርና እንደየወቅቱ ተጨባጭ ሁኔታ በየጊዜው የሚደርሱት ዜማዎች ለተወሰነ ጊዜ በመድረክ ላይ አገልግሎት ሰጥተው ሲጠፉ ከማየት በየመዘቃ ድርጅቶች ቤተመዘቃ አዘጋጅቶ በየፈርጃቸው እንዲቀመጡ ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ በተለይም በየመዘቃ ድርጅቶች በከፍተኛ ደረጃ ሊታሰቡበት ይገባል።

ሥነ ጽሑፍን ...

ከገጽ 16 የዞረ

ሁሉ ያለምንም ጭንቅ ሊገባን ስሜቱን ሁሉ ልንደርስበት ልናብላለን ልናጣጥም እንችላለን ብለን ማመናችን ነው። በአስጠሊታ ከንቱነቱ ጉልቶ እንዲታይ ብቻ አመኔታ መገለጽ አለበት። ስለዚህም መደረግ ያለበት ነገር እንደሚቀረን እንገነዘባለን። ይህ የሚቀረን ነገር የማንጸባረቅ ጥበብ ነው። ከሥር ከሥሩ ሳያንጸባርቁ ማንበብ አሳፋሪ ነው። የዚያኑ ያህል የውርደትና የከንቱነት ማረጋገጫ ነው።

ያንድን ደራሲ መልእክት ፍሬ ነገር በሙሉ ባንድ ጊዜ ንባብ መያዝ መጨበጥ እንችላለን ብሎ መገመት፣ ከዚህም በተጨማሪ ከሆኑት በላይ ሆኖ መገኘት ነው። ማንኛውም አንዴ መነበብ ያለበት መጽሐፍ ሁለቱ መነበብ ይገባዋል አልልም። ነገር ግን ታላቅና የተንሰራፋ ዝናን ያተረፈ ምንም መጽሐፍ ቢያንስ ሁለቱ እስ

ካልተነበበ ድረስ አልተነበበም ባይ ነኝ። ማንኛውንም ከላሊክ እንደገና በማንበብ የዚህን ዕውነትነት በቀላሉ መፈተሽ ይችላሉ። በፊት ያመለጡዎትን ልቀቶች—ቁም ነገሮች በእርግጥ ያገኙበታል።

በከለላ ለመጨረስ—አንድ ታላቅ ሰው በሚያዳምጡበት የተሰበሰበ መንፈስ አንድ ታላቅ መጽሐፍ ይክፈቱ። ሙሉ በሙሉ አእምሮ ከልብ ያንብቡት። (ራስዎን በኳስ ያደክሙ የለ?) ያደክሙ። ያንጸባርቁ። ከፋታ በኋላ እንደገና ያንብቡ። በሌላ በምንም ሂደት ሳይሆን—በዚህ ብቻ ነው አንድ መጽሐፍ ሊገባዎት፣ ከእርስዎ ሊዋሐድ፣ በሕይወትዎም ደግሞ ሊታይ የሚችለው።

መጽሐፍ ሲያነቡ ማስታወሻዎችን ስለመመዝገብ ልምድ ሐሳብ እንድሰጥ ተጠይቁአለሁ። ለጥራትና ለፍጽምና እስከሆነ ድረስ ምክሬን ብስነዝር ግድ የለኝም። ምክሬ ቀላል ነው። እርሳስ በእጅዎ ይያዙ። መታወስ አለበት የሚሉት ማንኛውም ነገር ያለበትን ገጽ ቁጥር ከአጭር ዐረፍተ

ነገር ከማይበልጥ የትውስት ቃል ጋር በብጥስጣሽ ወረቀቶች ላይ ይመዝግቡ። መጽሐፉ የግልዎ ከሆነም በጀርባ ሽፋኑ ከውስጥ በኩል ሊጽፉት ይችላሉ። ይህን ቢያደርጉ መጽሐፉን አንብበው በሚጨርሱበት ጊዜ ከመቅጽበት የዓይነተኛ ጭብጦችን ሠንጠረዥ ከነማውጫው (ኢንዱክስ) ገጾች አዋቅረዋል ማለት ይሆናል። በወረቀቶቹ ላይ የመጽሐፉን ርእስ፣ የደራሲውን ስም፣ እንዲሁም የእትሙን ስምና የወጣበትን ቀን ቢጽፉ ማስታወሻዎ የተሟላ ይሆናል። የነዚህ ብጥስጣሽ ወረቀቶች ስብስብ ያነበቧቸው መጻሕፍት ቋሚ መዘከር ይሆንዎታል። በየዓመቱ መጨረሻ እነዚህን ምርቶችዎን በትንሽ ወጪ ሊያስጠርዙም ይችላሉ። እንበል አንድ መቶ መጻሕፍት አንብበዋል። ተፈላጊነቱንና ጠቀሜታውን መናገር የማያስፈልገኝ—እኩል የሆነ መቶ ቅጠል የደለበቅጽ ይወጣዋል። የእነዚህ ቅጾች ድርድር እንደ ዕውነቱ የአንድ ሰው የሕይወት ምሥጢር ታሪክ ነው ሊባል ይችላል።